

Recenzii / Note de lectură / Cronică

*LAUDATIO acad. GHEORGHE VLĂDUȚESCU,
doctor honoris causa al Universității din Alba-Iulia*

Pr. prof. univ. dr. George **REMETE**

Universitatea din Alba Iulia onorează astăzi pe una dintre cele mai importante și mai reprezentative personalități ale vieții științifice, publicistice, universitare și academice din România.

Acad. Gh. Vlăduțescu s-a născut la 8 septembrie 1937 în Cărbuneștii lui T. Arghezi din județul Gorj. A absolvit școala primară și gimnaziul la Tg. Cărbunești și apoi liceul „T. Vladimirescu” din Tg. Jiu în 1954. A urmat apoi Facultatea de Filosofie a Universității din București, pe care a absolvit-o în 1962. Din 1962 a fost pe rând preparator, asistent, lector, conferențiar la Catedra de Istoria filosofiei a Facultății de Filosofie din București. În 1971 a obținut titlul de doctor în filosofie cu teza *Inducția aristotelică*, după o specializare de un an la Sorbona. Din 1990 este profesor universitar și șef al Catedrei de Istoria filosofiei și Filosofia culturii, precum și conducător de doctorat. Din 1995 este membru corespondent iar din 1999 membru titular al Academiei Române. Între 2002-2006 a fost vicepreședinte al

Academiei Române, iar între 1990-1995 a fost ministru secretar de stat la Ministerul Cultelor.

Temeiurile care susțin acordarea titlului de *doctor honoris causa* Domniei Sale sunt de ordin *științific, publicistic, universitar, academic, social și moral*.

Acad. Gh. Vlăduțescu s-a impus ca o personalitate de prim rang a intelectualității românești, în primul rând datorită **activității sale științifice**, ca specialist în filosofia antică și medievală și în istoria filosofiei, lista lucrărilor sale publicate însumând cca. 30 de lucrări de autor și peste cinci sute de articole și studii de specialitate. Dacă are în față toate cărțile sale, atât specialistul cât și ne-specialistul este copleșit: ne-specialistul este depășit și se sperie, iar specialistul este încurcat de conștiința că, de oriunde ar începe, nu le poate asimila pe toate. Atât specialistul cât și ne-specialistul își dau seama însă că lucrări precum *Experiență și inducție la Aristotel*, *Modernitatea ontologiei aristotelice*, *Filosofia în Grecia veche*, *Filosofia în Roma veche*, *Cei doi Socrate*, *Cum mureau filosofii în Grecia veche*, *Ontologie și metafizică la greci*, *Presocraticii*, *Ontologie și metafizică la greci*, *Platon*, *Ontologie și metafizică la greci*, *Socrate*, *Heraclit din Ephes*, *Cratylos și Antisthenes*, *O enciclopedie a gândirii filosofice grecești*, *O istorie a ideilor filosofice*, *Istoria filosofiei ca hermeneutică*, *Filosofia primelor secole creștine*, *Introducere în filosofia Evului Mediu*, *Metafizică și teologie în cultura Evului Mediu* au devenit puncte de referință definitive în gândirea filosofică românească.

Cercetătorii operei sale consideră ca deosebit de importante contribuțiile lui Gh. Vlăduțescu asupra filosofiei lui Aristotel, a problemei medievale a *universalilor*, asupra filosofiei personalismului, a celei neotomiste și privind istoria gândirii filosofice românești. În ce ne privește, noi socotim specifice și deosebit de valoroase viziunea complementară a stabilității și devenirii la Heraclit și Parmenide (faptul că nu se opun ci se completează), raportul dintre Unu și Multiplu în filosofia elină, ideea că „*platonismul nu se întoarce la parmenidism, dar parmenidismul ne trimite la platonism*” (Gh. Vlăduțescu, *O istorie a ideilor filosofice*, 1990, p. 17), redimensionarea conceptului de inducție, faptul că *epagogé (inducție)* desemnează, așa cum remarcase Heidegger, „*acea conducere către ceea ce se află deja în raza privirii*”

(M. Heidegger, *Despre esența lui physis*, p. 216), precum și ideea generoasă că platonismul rămâne „operă deschisă, devenire interioară, pe măsură ce dă și primește” (Gh. Vlăduțescu, *Ontologie și metafizică la greci. Platon*, p. 8).

Semnificative sunt apoi lucrările privind *Filosofia neotomistă în Franța* (1973) și *Introducere în filosofia Evului Mediu* (1973), pentru că în România aceluși timp profesorul Gh. Vlăduțescu își permitea să evite gândirea oficială – materialistă și ateistă – și să insiste asupra legăturii dintre gândirea filosofică și cea teologică. Aceasta dovedește că pentru profesorul Vlăduțescu această legătură nu este o descoperire post-decembristă oportunistă, ci este un interes și o convingere științifică permanentă a operei și vieții sale. De altfel, o contribuție specifică a sa este și conceperea raportului dintre gândirea filosofică și teologică, pe care o vede ca autentică numai prin păstrarea autonomiei (și nu prin compromisuri inutile), prin dialogul în care fiecare recunoaște autonomia, proprium-ul și autenticitatea celuilalt.

La acestea se adaugă o serie de traduceri de importanță capitală pentru filosofie, precum *Metafizica* lui Aristotel, *Proslogion* al lui Anselm sau *Itinerariul minții în Dumnezeu* al lui Bonaventura. De asemenea, activitatea sa științifică și publicistică însumează și o serie de ediții îngrijite, de referință, cu introducerile, notele și comentariile aferente, precum Aristotel – *Categorii*, Teofrast – *Metafizica*, Diogenes Laertios – *Viețile și doctrinele filozofilor*, Augustin – *Despre cetatea lui Dumnezeu*, Thoma de Aquino – *Summa Theologiae*, Pico della Mirandola – *Cele 900 de raționamente*, Nicolae Bagdasar – *Scrieri*, I.D. Gherea – *Eul și lumea*, Aram Frankian – *Scrieri filosofice*, P.P. Negulescu – *Polemice*, C. Rădulescu–Motru – *Personalismul energetic și Opere alese* și Ion Petrovici – *Opere filosofice*.

Ținem, de asemenea să accentuăm, ca o valoare aparte a gândirii și operei sale, lucrările privind gândirea filosofică românească, întrucât acestea sunt reprezentative atât pentru calitatea lor științifică cât și pentru încrederea pe care o manifestă în capacitatea spiritului românesc de a gândi și crea filosofie. În lumea românească, în care adesea omul a ținut „să se desprețuiască pe sine” (Eminescu), în care a devenit un laitmotiv refrenul „românul n-are capul tăiat pentru filosofie”, Gheorghe Vlăduțescu depune științific proba și mărturia unei încrederi

nestrămutate în capacitatea geniului națiunii sale. În această privință, rămân valoroase și specifice rigoarea și echilibrul prin care prof. Vlăduțescu respinge extremele care, fie consideră începutul gândirii filosofice românești la Zamolxe, fie o contestă total ca pe un „import de forme fără fond”, o „existență de periferie” sau un „plagiat”. Gh. Vlăduțescu reușește, dimpotrivă, să argumenteze că istoria gândirii românești este „o neostoită strădanie ... de a înnoi, inventa și renova capacitatea limbajului comun întru exprimarea, clară și precisă, în concepte și categorii, a filosoficului” (Gh. Vlăduțescu, *Neconvențional, despre filosofia românească*, p. 13). Nouă ni se pare însă cu totul prețioasă și specifică încrederea prof. Gh. Vlăduțescu în capacitatea limbii române de a prinde și exprima conceptele filosofice dificile care s-au statornicit în alte limbi și fac gloria lor. Capacitatea formulării unui concept înseamnă în primul rând puterea de a-l imagina și abia apoi de a-l formula. Or, gândirea filosofică românească, prin marii ei „descălecători” D. Cantemir, S. Micu și Titu Maiorescu, le-a probat pe amândouă.

În ce privește activitatea de traducător și de îngrijitor de ediții, este necesar să reamintim că aceasta, fiind deosebit de ingrătă, numai o acuratețe, tenacitate și răbdare de benedictin o poate îndeplini desăvârșit, așa cum probează de exemplu traducerea „Metafizicii” lui Aristotel, care poate consuma energia unei vieți dar poate da și satisfacția unui dar definitiv oferit gândirii românești. Privind întregul activității științifice a profesorului Gh. Vlăduțescu avem sentimentul perenității, „cât vor fi pe lume inimi și o limbă românească” (Al. Macedonski).

Personalitatea acad. Gh. Vlăduțescu impune în primul rând activitatea publicistică, adică aceea care se oferă publicului larg și se transmite definitiv generațiilor viitoare. Dar ea cuprinde, nu mai puțin important – și, în orice caz, îndelungat și consumator – și pe aceea **de universitar**. Anul acesta profesorul Gh. Vlăduțescu împlinește 50 de ani de activitate universitară. Așadar, este unul din universitarii „clasici în viață”, un reper ca specialist în filosofia antică și medievală, un formator și mentor al multor generații de studenți, masteranzi, doctoranzi, cercetători și specialiști în istoria filosofiei și a culturii. A condus doctorate din 1990 și a contribuit la promovarea „mai tuturor

cadrelor didactice de valoare din Facultatea de Filosofie a Universității București, dar și a altor cercetători și specialiști din toată țara” (vezi Mihai D. Vasile: *Profile Gh. Vlăduțescu*). Lumea universitară românească îl caracterizează astfel pe profesorul Gh. Vlăduțescu: „un om în care te poți încrede, cu simțul valorii și cu intuiții educative de marcă, un om echilibrat care stăpânește situații academice, politice și colegiale dintre cele mai complicate. În activitatea doctorală are plăcerea dialogului, a stimulării creativității ... Este un om care încurajează, stimulează, cunoaște ființa umană, ajutând la crearea lucrărilor și la maieutica ideilor fără să șocheze și fără emfază” (cf. Mihai D. Vasile, *op. cit.*). Prin activitatea sa universitară de o jumătate de secol, prin ținuta, demnitatea, onestitatea și tenacitatea cu care a promovat viața universitară, el rămâne unul dintre conducătorii cetății universitare românești de astăzi.

În al treilea rând, prof. Gheorghe Vlăduțescu s-a remarcat prin activitatea sa de **academician** și vicepreședinte ale Academiei Române între anii 2002-2006. În această privință, cităm pe unul din cei mai avizați cunoscători ai vieții și operei sale, prof. Mihai D. Vasile, cercetător la Academia Română: „Gheorghe Vlăduțescu s-a dovedit un om al cetății care înțelege locul filosofiei și al instituțiilor legate de ea: facultăți, institute de cercetare, societăți și asociații în evoluția cunoașterii și culturii unui popor ... Atâta timp cât a fost vicepreședinte al Academiei Române, filosofii au avut un sprijin de nădejde și o ușă deschisă pentru cei care doreau și puteau să contribuie la binele filosofiei” (Mihai D. Vasile, *op. cit.*). La aceasta, semnatarul acestor rânduri ține să depună mărturie, din proprie experiență, pentru disponibilitatea, răbdarea și generozitatea incomparabilă cu care vicepreședintele Gh. Vlăduțescu îi primea pe cei care băteau la ușa biroului său de la Academie.

Activitatea sa de academician privește însă nu numai Academia Română ci și prezența **într-o mulțime de instituții și organisme naționale și internaționale**. Acad. Gh. Vlăduțescu este membru fondator al „Centrului de studii asupra imaginarului și raționalității”, membru fondator al „Societății române de filosofie” și al „Societății de studii clasice” din România, membru al „Académie des Sciences, des Arts et des Lettres” (Paris), membru al „Académie Internationale de

Philosophie” (Paris), invitat la Centrul de Studii „Léon Robin” de la Sorbona și membru al Comitetului de Onoare în „Asociația Internațională pentru Apărarea Libertății Religioase” de pe lângă Consiliul Europei și UNESCO.

Pentru Universitatea din Alba Iulia mai importantă este **activitatea sa reprezentativă politic și social**. Ca ministru-secretar de stat pentru Culte între anii 1990-1995, Gh. Vlăduțescu are meritul de a fi susținut înființarea unei Universități la Alba Iulia, cu convingere, cu simț național și civic, militând și astăzi pentru bunul ei mers. În acest sens, Facultatea de Teologie a Universității din Alba Iulia aduce în plus și faptul că ministrul-secretar de stat Gh. Vlăduțescu este cel care a susținut cu fermitate introducerea religiei ca disciplină de curs în școlile generale din România. Dacă astăzi aceasta ni se pare o normalitate, noi ținem să reamintim celor care au uitat (și să încunoștiințăm pe cei ce nu știu) că la timpul respectiv ideea introducerii religiei în școală a întâmpinat nu numai rezerve ci chiar dușmănie, cu care ministrul a avut serios de lucru. Tot ca o reușită socială și patriotică intră aici și activitatea sa ca mediator între culte, într-un timp în care raporturile dintre ele erau pline de tensiuni și confruntări. Puțini știu că moderația, echilibrul, cumpătarea, răbdarea și bunul-simț al ministrului român, care dorea împăcare și dreptate pentru toți românii, erau interpretate atunci de către unii fie ca slăbiciune, fie ca părtinire. Astăzi, desigur, toți sunt mulțumiți că răbdarea și înțelepciunea lui au evitat excesele.

În sfârșit dar nu în ultimul rând, acad. Gh. Vlăduțescu este o personalitate reprezentativă a intelectualității românești și prin **calitatea sa morală**. În regimul trecut, în care intelectuali mari au trădat, s-au falsificat, s-au compromis sau au îngenuncheat, Gh. Vlăduțescu n-a lingușit, n-a parvenit și n-a îngenuncheat. Și-a afirmat neostentativ patriotismul atunci când acesta era clamat, și cu fermitate atunci când acesta era contestat. Omul discret în ce privește reușitele personale devine volubil și fericit când este vorba de neamul său. Nimic nu-l face mai mândru decât rădăcinile sale oltenești, adică Oltenia lui Mihai Viteazul, C. Brâncoveanu, Tudor Vladimirescu, C. Brâncuși, Marin Sorescu și Tudor Gheorghe. Teologul știe că a fi fidel originii înseamnă a fi fidel lui Dumnezeu. De aceea, această fidelitate și acest devotament îl apropie pe filosoful Gh. Vlăduțescu de teologie. Se știe că astăzi mai

avem oameni informați, capabili sau profesioniști, dar foarte puține caractere. Astăzi ni se pare că dacă omul ajunge într-o funcție înaltă sau atinge o performanță, persoana respectivă este dispensată de calitatea morală, căci funcția sau reușita profesională ar fi un absolut care dispensează de la orice și asigură în sine mântuirea. Academicianul Gh. Vlăduțescu a arătat toată viața lui o altă înțelegere și atitudine. În afară de consecvența, cumpătarea, echilibrul, moderația, generozitatea și bunul-simț care l-au caracterizat totdeauna – ca pe orice om conștient și responsabil – el a mai arătat și altceva: modestia, discreția, răbdarea și disponibilitatea nesfârșită pentru celălalt, care-l apropie de teologie, de ceea ce numim smerenie. Oricât de modest ar fi ascultătorul, nu caută să-și impună punctul de vedere ci este pregătit să primească o idee valoroasă de la oricine. Între gradele mândriei, cel mai subtil este, probabil, morga, ținuta sau distincția. Trebuie să observăm că și intelectualul român cel mai modest tot mai ține la morgă: o lulea, un papion sau o lavalieră îi par necesare pentru a-i asigura ținuta. Profesorul Gh. Vlăduțescu nu are morgă și totuși nu este lipsit de distincție: are și modestia noblețea ei. După o viață întreagă de încercări, a constata o astfel de statură morală este pentru noi uimitor.

Din toate aceste motive, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia este mândră să-l primească în sânul ei și să-l onoreze pe academicianul Gh. Vlăduțescu cu titlul de *doctor honoris causa*. Onorându-l, ea se onorează pe sine însăși.

AD MULTOS ANNOS, MAGISTER!

Facultatea de Teologie Ortodoxă,
Alba Iulia, 5 mai 2012

